

Załącznik nr 2 Cele transformacji w odniesieniu do potencjałów i wyzwań rozwojowych województwa śląskiego zidentyfikowane w TPST

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> • Niski udział środków przeznaczanych na działalność innowacyjną i badawczo-rozwojową • Niedostateczna rola Instytucji Otoczenia Biznesu w pełnieniu funkcji katalizatora postaw przedsiębiorczych • Niedostateczny poziom współpracy uczelni i biznesu • Niedostateczny poziom inwestycji w B+R 	<p>Budowa pozycji wiodącego ośrodka w obszarze innowacyjnego i wysokotechnologicznego przemysłu</p>	<p>Innowacyjna gospodarka podregionów górniczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • inwestycje w rozwój ośrodków wspierających tworzenie oraz transfer wiedzy i technologii dla zielonej, inteligentnej, cyfrowej gospodarki • tworzenie i realizacja programów rozwojowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie potencjału badawczo-rozwojowego i wdrożeniowego sektora B+R.
<ul style="list-style-type: none"> • Słabnący potencjał gospodarczy regionu 	<p>Przekierowanie gospodarki podregionów górniczych na</p>	<p>Zdywersyfikowana oraz zasobo- i energooszczędna gospodarka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • inwestycje produkcyjne, logistyczne i B+R dla zmiany profilu działalności i/lub wprowadzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • Dywersyfikacja gospodarcza podregionów górniczych.

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> Znaczący udział sektora wydobywczego w gospodarce regionu 	ścieżkę zielonego, inteligentnego i cyfrowego wzrostu	podregionów górniczych	nowych/ulepszonych neutralnych dla klimatu produktów, usług, procesów, zdobycia nowych rynków i stworzenia nowych miejsc pracy lub utrzymania już istniejących w przedsiębiorstwach	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie zużycia energii, surowców pierwotnych oraz zwiększenie udziału czystych technologii w procesach produkcyjnych w celu znaczącej redukcji masy odpadów lub zapobiegania ich powstawaniu.
<ul style="list-style-type: none"> Niski udział sektora usług w gospodarce Niski udział roli start-up'ów w gospodarce regionu Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców regionu 	Wzmocnienie potencjału lokalnej przedsiębiorczości na rzecz tworzenia alternatywnych miejsc pracy w podregionach górniczych	Silna przedsiębiorczość podregionów górniczych	<ul style="list-style-type: none"> inwestycje w infrastrukturę oraz szkolenia pracowników, w szczególności zaliczane do regionalnych specjalizacji technologicznych w sektorze MŚP realizacja projektów strategicznych dot. promocji przedsiębiorczości, 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie zatrudnienia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy w sektorach alternatywnych dla górnictwa i energetyki konwencjonalnej. Podniesienie konkurencyjności MŚP w sektorach alternatywnych

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> Niedostateczny poziom rozwoju branż równoważących górnictwo 			<p>wspierających tworzenie nowych firm, samozatrudnienia, tworzenie nowych, stabilnych miejsc pracy oraz kompleksowe wsparcie dla przedsiębiorstw na każdym etapie działalności firmy</p> <ul style="list-style-type: none"> inwestycje wykorzystujące potencjał endogeniczny podregionów górniczych, w szczególności z wykorzystaniem tożsamości regionalnej. 	<p>dla górnictwa i energetyki konwencjonalnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> Wzrost liczby nowych firm w sektorach alternatywnych dla górnictwa i energetyki konwencjonalnej. Większy dostęp do wsparcia doradczego i finansowego na podejmowanie działalności gospodarczej. Wzrost umiędzynarodowienia działalności firm.
<ul style="list-style-type: none"> Najbardziej zależny od węgla region w Polsce 	Zdynamizowanie energetyki prosumenckiej w oparciu o	Zbilansowana energetyka rozproszona	<ul style="list-style-type: none"> inwestycje, w tym o charakterze zintegrowanym i 	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie produkcji i magazynowania energii ze

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> • Nieznaczný udział produkcji energii z OZE • Występowanie niezagospodarowanych terenów przemysłowych • Znaczna ilość budynków niespełniających standardów energetycznych • Występujące ubóstwo energetyczne 	<p>potencjały i zasoby podregionów górniczych</p>	<p>podregionów górniczych</p>	<p>programowym, w oparciu o lokalne potencjały oraz model partycypacyjny m.in. energetyki prosumenckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązania oparte na OZE, np. produkcja energii, jej dystrybucja oraz magazynowanie 	<p>źródeł odnawialnych rozproszonych.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Duża powierzchnia terenów przemysłowych wymagająca przekształcenia • Największa liczba/powierzchnia hałd, które wymagają rekultywacji • Duża ilość miejsc gdzie występują historyczne 	<p>Przywrócenie terenów przemysłowych (w szczególności pogórníczych) do obiegu gospodarczego, społecznego i</p>	<p>Efektywne wykorzystanie terenów przemysłowych podregionów górniczych na cele gospodarcze,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • działania dot. remediacji, rekultywacji, regeneracji, renaturyzacji terenów przemysłowych oraz usuwania zagrożenia niewłaściwie składowanych odpadów, w tym prace 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie terenów przemysłowych na cele rozwojowe regionu. • Zniwelowanie skutków działalności przemysłowej, w tym górniczej na środowisko, poprawa wskaźników różnorodności

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
<p>zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w tym tzw. „bomby ekologiczne”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duża ilość wytwarzanych i gromadzonych odpadów • Występowanie szkód górniczych • Zanieczyszczenia gleby, powietrza i wód podziemnych związane z działalnością przemysłową, w tym wydobywcą • Kosztochłonność procesów rekultywacyjnych • Brak kompleksowej wiedzy na temat terenów przemysłowych 	<p>środowiskowego w podregionach górniczych</p>	<p>środowiskowe i społeczne</p>	<p>przygotowawcze na rzecz tych procesów</p> <ul style="list-style-type: none"> • inwestycje dot. zagospodarowania terenów i obiektów przemysłowych, zdezastrowanych, zdegradowanych m.in. na cele gospodarcze i środowiskowe, społeczne, edukacyjne, w tym przygotowanie terenów przemysłowych przeznaczonych pod działalność gospodarczą wraz z niezbędną infrastrukturą 	<p>biologicznej na terenach wykorzystanych w celach środowiskowych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stosunków wodnych na obszarze oddziaływania kopalń. • Systemowe zarządzanie terenami przemysłowymi.

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
			<ul style="list-style-type: none"> działania z zakresu monitorowania procesu transformacji, jak i procesów zachodzących na terenach przemysłowych, ich interpretacji i wartościowania 	
<ul style="list-style-type: none"> Niedostateczny rozwój transportu niskoemisyjnego Niewystarczająca dostępność komunikacyjna obszarów poddanych transformacji, w tym peryferyjnych 	Poprawa mobilności mieszkańców regionu i spójności transportowej podregionów górniczych	Efektywny system wzmacniający mobilność w podregionach górniczych	<ul style="list-style-type: none"> inwestycje w inteligentną i zrównoważoną mobilność lokalną, w tym dekarbonizację lokalnego sektora transportu i jego infrastruktury 	<ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie emisyjności transportu w wyniku budowy infrastruktury na rzecz transportu zeroemisyjnego i niezmotoryzowanego oraz zakupu zeroemisyjnych środków transportu. Poprawa komunikacji podregionów górniczych poprzez rozbudowę

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
				infrastruktury transportu zbiorowego oraz działania na rzecz integracji taryfowej oraz wprowadzania ITS.
<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna oferta kształcenia zgodnie z potrzebami procesu zielonej i cyfrowej transformacji • Programy kształcenia zawodowego niedostosowane do potrzeb rynku pracy • Niewystarczająca współpraca pomiędzy sektorami gospodarki i edukacją od poziomu ponadpodstawowego, w tym kształcenie praktyczne 	<p>Rozwój i dostosowanie kształcenia w celu budowania przyszłości podregionów górniczych w odpowiedzi na wyzwania gospodarki</p>	<p>Atrakcyjne i efektywne kształcenie oraz podnoszenie kwalifikacji w podregionach górniczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • działania w zakresie poprawy jakości i dostosowania procesu lub profilu kształcenia zawodowego uczniów i osób dorosłych do potencjału i potrzeb branż, zwłaszcza rozwojowych (w tym RSI, PRT), w szczególności związanych z zieloną i cyfrową gospodarką • współpraca przedsiębiorstw z 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój kształcenia zawodowego we współpracy z przedsiębiorcami, uczelniami w szczególności zgodnie z regionalnymi inteligentnymi oraz technologicznymi specjalizacjami. • Celowany rozwój kształcenia wyższego zorientowanego na potrzeby zielonej gospodarki.

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
			<p>placówkami kształcenia (szkoły branżowe, techniczne, uczelnie wyższe) m.in.: poprzez kształcenie praktyczne, komercjalizację wiedzy lub inne formy współpracy zgodnie z potrzebami rynku pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • inwestycje w infrastrukturę edukacyjną (szkół branżowych, technicznych, uczelni wyższych na kierunkach zawodowych/praktycznych oraz innych ośrodków kształcenia zawodowego) 	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie warunków do rozwoju zawodowego.

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> • Utrata miejsc pracy w górnictwie i w sektorach powiązanych z górnictwem • Utrata wysokiego statusu zawodowego górników • Niedostateczna mobilność zawodowa • Bierne podejście rodzin górniczych do aktywizacji zawodowej i podnoszenia kwalifikacji • Niska chęć przekwalifikowania 	<p>Utrzymanie aktywności zawodowej osób zatrudnionych w górnictwie i przedsiębiorstwach powiązanych z górnictwem w podregionach górniczych.</p> <p>Tworzenie nowych miejsc pracy</p>	<p>Atrakcyjny i efektywny system wsparcia rynku pracy podregionów górniczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie zatrudnienia u pracodawców przechodzących zmiany restrukturyzacyjne, których celem będzie przebranżowienie swojego profilu działalności, tzw. redeployment • działania outplacementowe poprzez zapewnienie indywidualnej ścieżki rozwoju zawodowej (narzędzia służące aktywizacji zawodowej) oraz w zakresie ścieżki przedsiębiorczości (dotacje na rozpoczęcie 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój kompetencji zapewniających odpowiednie możliwości zawodowe pracownikom dotkniętym skutkami transformacji (w odpowiedzi na lokalne podejście do rozwoju gospodarczego), w szczególności do potrzeb zielonej i cyfrowej gospodarki. • Wzrost aktywności zawodowej mieszkańców podregionów.

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
			<p>działalności gospodarczej).</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywizacja społeczna i zawodowa członków rodzin prowadzących wspólne gospodarstwo domowe z objętymi outplacementem pracownikami przedsiębiorstw dotkniętych transformacją 	
<ul style="list-style-type: none"> • Nadreprezentacja występowania chorób zawodowych u pracowników, w tym w szczególności zatrudnionych w górnictwie i 	<p>Poprawa jakości życia mieszkańców podregionów górniczych</p>	<p>Kompleksowy system wsparcia społecznego aktywizujący mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • programy integracji społecznej na rzecz osób uczestniczących w procesie sprawiedliwej transformacji uzupełnione niezbędnymi usługami 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie poziomu aktywności społeczności uczestniczących w procesie sprawiedliwej transformacji.

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
<p>przedsiębiorstwach powiązanych z górnictwem</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nadreprezentacja chorób (np. płucnych, kardiologicznych, krążeniowych) związanych ze złą jakością powietrza • Pogorszenie stanu zdrowia psychicznego mieszkańców regionu • Niska aktywność społeczna • Starzenie się społeczeństwa • Niewystarczająca oferta dla aktywizacji społecznej grup marginalizowanych • Niski poziom kapitału społecznego w zakresie budowanie tożsamości 		<p>podregionów górniczych</p>	<p>społecznymi oraz działaniami na rzecz zachowania tożsamości regionalnej</p>	

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
<p>kulturowej i dziedzictwa przemysłowego z poszanowaniem tradycji regionu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczający poziom dialogu społecznego na temat transformacji 				
<ul style="list-style-type: none"> • Zróźnicowanie rozwojowe regionu/ specyficzne potencjały • Niedokończone, niezaadresowane problemy z dotychczasowej transformacji • Brak systemowej i długofalowej polityki transformacyjnej oraz 	<p>Wzmocnienie potencjału społecznego i zarządczego dla przeprowadzenia sprawiedliwej transformacji w podregionach górniczych</p>	<p>Efektywny społecznie odpowiedzialny system zarządzania transformacją w podregionach górniczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • koordynacja międzyinstytucjonalna dla wsparcia mieszkańców regionu dotkniętych negatywnymi następstwami transformacji • wzmocnienie potencjału interesariuszy na rzecz skutecznego zarządzania 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego, w tym kadr realizujących proces transformacji. • Zbudowanie kompleksowego systemu monitoringu procesów transformacyjnych. • Współpraca JST oraz partnerów społecznych i gospodarczych

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
<p>modelu przeprowadzenia transformacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak wystarczającej akceptacji środowisk górniczych dla procesu transformacji • Niski poziom świadomości społecznej w zakresie konieczności przeprowadzenia transformacji regionu • Różne tempo odchodzenia od węgla/zamykania kopalń • Niewystarczający potencjał instytucjonalny i współpraca w subregionach 			<p>procesem transformacji i jego wdrażania oraz sieciowania w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym, jak również monitorowanie i ocena tego procesu</p> <ul style="list-style-type: none"> • projekty grantowe i pilotażowe, służące budowaniu świadomości i akceptacji procesu transformacji przez mieszkańców podregionów górniczych, w tym budżet inicjatyw transformacyjnych, zarządzany przez samorząd terytorialny 	<p>uczestniczących w procesie transformacji w oparciu o dialog i otwartą komunikację.</p>

Problemy województwa	Wyzwania	Cele operacyjne	Interwencja wg FESL	Rezultaty
			<p>oraz inicjatywy oddolne społeczności lokalnych, służące budowaniu społeczeństwa obywatelskiego</p>	

Źródło: opracowanie na podstawie Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji (TPST) oraz

https://funduszeue.slaskie.pl/dokument/fesl_2021_2027 (dostęp 04.09.2023)